

OPIS JEDNOSTKI

Przeznaczenie jednostki

Zakład Karny w Koronowie jest jednostką typu zamkniętego dla mężczyzn będących recydywistami penitencjarnymi z oddziałem zakładu karnego typu półotwartego. 1 lutego 2018 roku otwarto oddział terapeutyczny dla skazanych z niepsychotycznymi zaburzeniami psychicznymi lub upośledzonych umysłowo.

Od dnia 1 kwietnia 2018 roku w strukturach jednostki znajdują się:

Oddział Zewnętrzny w Czersku – jednostka typu otwartego z oddziałem półotwartym, przeznaczona dla skazanych kobiet młodocianych, odbywających karę po raz pierwszy i recydywistek penitencjarnych. W jednostce przebywają również skazani mężczyźni zatrudnieni przy pracach konserwacyjno-remontowych. Pojemność Oddziału Zewnętrznego ustalona jest na poziomie 129 miejsc dla kobiet.

Oddział Zewnętrzny w Chojnicach podlega organizacyjnie Dyrektorowi Zakładu Karnego w Koronowie. W jednostce przebywają osoby, wobec których zastosowano tymczasowe aresztowanie postanowieniami sądów rejonowych: w Bytowie, w Miastku, w Tucholi oraz w Chojnicach. Pojemność Oddziału Zewnętrznego ustalona jest na poziomie 132 miejsc.

Oddział tymczasowego zakwaterowania skazanych w Ośrodku Doskonalenia Kadr Służby Więziennej w Suchej dla 45 skazanych.

Pojemność łączna jednostki wynosi 890 miejsc.

W Zakładzie Karnym w Koronowie działa filia Centrum Kształcenia Ustawicznego w Potulicach, która prowadzi nauczanie skazanych w zakresie kwalifikacyjnych kursów zawodowych na takich kierunkach jak: kucharz, cukiernik, piekarz. Skazani pobierają nauczanie również w Liceum Ogólnokształcącym.

W jednostce realizowane są kursy mające na celu podniesienie kwalifikacji zawodowych osób pozbawionych wolności oraz przygotowaniu ich do powrotu na rynek pracy, po zakończeniu odbywania kary pozbawienia wolności w ramach Programu Operacyjnego Wiedza-Edukacja-Rozwój 2014-2020.

Działalność kulturalno-oświatowa i sportowa realizowana jest o oparciu szeroką bazę lokalową i sprzętową. W oddziałach funkcjonują świetlice, które są wyposażone w stoły do tenisa stołowego, tarcze do gry w darta oraz grę stołową „piłkarzyki”. W świetlicach znajdują się również gry planszowe oraz biblioteczki. Skazani mają do dyspozycji świetlicę centralną, 2 sale do zajęć ruchowych, 2 wydzielone miejsca do zajęć ruchowych oraz boisko na powietrzu.

W jednostce funkcjonują 2 kaplice kościoła katolickiego, gdzie sprawowane są posługi przez kapelana. Posługi udzielane są także przez przedstawicieli Kościoła Zielonoświątkowego oraz Zboru Świadców Jehowy.

Oddziaływania penitencjarne i terapeutyczne

Oddziaływania penitencjarne realizowane w Zakładzie Karnym w Koronowie ukierunkowane są na realizację celu wykonania kary pozbawienia wolności, poprzez poznanie skazanych, ich potrzeb, problemów i na tej podstawie dobranie adekwatnych środków umożliwiających zindywidualizowane i grupowe oddziaływania penitencjarne, uwzględniające pracę, nauczanie, zajęcia kulturalno-oświatowe i sportowe, podtrzymywanie kontaktu z rodziną i światem zewnętrznym oraz środki terapeutyczne.

Realizowane w jednostce programy readaptacji skupiają się głównie na pracy z deficytami osadzonych, w szczególności w zakresie przeciwdziałania agresji i przemocy oraz przeciwdziałania uzależnieniom. Obejmują także kształtowanie umiejętności właściwego spędzania czasu wolnego, popularyzację i promocję sportowego stylu życia, aktywizację zawodową i promocję zatrudnienia oraz edukację ekologiczną oraz patriotyczną.

Współpraca

Zakład Karny w Koronowie współpracuje z:

- Miejsko-Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Koronowie,

- Uniwersytetem Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy,
- Uniwersytetem Mikołaja Kopernika w Toruniu,
- Instytutem Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Delegatura w Bydgoszczy,
- Powiatowym Urzęd Pracy w Bydgoszczy.

Z kart historii

Zakład Karny w Koronowie utworzony został w 1819 roku po przejęciu przez władze pruskie majątku Zakonu Cystersów wraz z klasztorem i kościołem, które pochodzą z XIV wieku. Na mocy reskryptu króla pruskiego Fryderyka Wilhelma III w ciągu roku zaadoptowano budynki klasztorne na potrzeby więzienia dla przestępców kryminalnych z prowincji Prusy zachodnie. W drugiej połowie XIX wieku władze pruskie wybudowały dodatkowy 6-cio piętrowy pawilon celkowy. Budynek ten odpowiadał ówczesnym tendencjom w prawie penitencjarnym, zgodnie z którymi zalecano umieszczanie w celach jednoosobowych. Zakład miał status ciężkiego więzienia (Strafanstalt). Ze względu na swoją barokową budowę i otaczający mur o grubości około 1m stanowił prawdziwą twierdzę. W jednostce przebywało około 500 więźniów. Zatrudniano ich w fabryce sukna, przędzalni i farbiarni oraz przy wyrobie cygar i wyplataniu krzeseł z wikliny. Wieloletnim dyrektorem więzienia był von Valentini.

Dnia 26 stycznia 1920 roku więzienie zostało włączone w system penitencjarny II RP. W latach XX było ciężkim więzieniem dla mężczyzn zaliczanym do I kategorii zakładów karnych. Wyroki odbywali tutaj przestępcy pospolici, jak i więźniowie polityczni. Norma zaludnienia więzienia wynosiła 545 osób, jednakże rzeczywiste zaludnienie kształtowało się następująco: 1934 – 573, 1936 – 766, 1937 – 1085, 1938 – 1330, 1939 – 882 więźniów. W trakcie pobytu osadzeni mieli możliwość edukacji szkolnej. W okresie międzywojennym wielokrotnie dochodziło do buntów skazanych wywoływanych przez więźniów politycznych.

2 września 1939 roku zgodnie z instrukcją na czas wojny naczelnik zakładu A. Świdorski zarządził ewakuację kadry jednostki pozostawiając w więzieniu jedną zmianę. Węzienie koronowskie, od zajęcia miasta przez wojska niemieckie, w dniach od 3 września do 15 listopada 1939 roku, było obozem internowania dla Polaków i Żydów, w którym osadzano przedstawicieli grupy kierowniczej, tj. byłych urzędników, nauczycieli, księży, bogatszych kupców i rzemieślników.

Z dniem 1 marca 1941 roku utworzono Zuchthaus Koronowo, specjalny zakład dla więźniów narodowości polskiej i żydowskiej skazanych na karę ciężkiego więzienia. Było ono największym więzieniem w okręgu gdańskim, posiadającym 67 cel pojedynczych i 37 zbiorowych. Średnie zaludnienie w okresie okupacji hitlerowskiej wynosiło od 1500 do 2000 osób. To miejsce odosobnienia posiadało filie zwane komandami: Nowa Wieś Wielka, Smukała, Gościeradz, Toruń, Ostrowite (b. pow. Świecie), Łęgowo, Białośliwie. Funkcję naczelnika Zuchthaus Koronowo pełnił od połowy listopada 1939 roku prokurator Schultz, a po nim od 1 września 1940 roku do stycznia 1945 roku radca regencyjny Konrad Riegel. W czasie okupacji hitlerowskiej w więzieniu zmarło lub zostało zamordowanych ponad 650 więźniów. W nocy 20/21 stycznia 1945 roku rozpoczęto ewakuację więzienia. Wg raportu Riegla z 773 więźniów do zakładu karnego w Crosvig w Niemczech dotarło zaledwie 99 więźniów. 26 stycznia 1945 roku Armia Czerwona z LWP wyzwala Koronowo i więzienie. W kolejnych latach w więzieniu przetrzymywano więźniów kryminalnych i politycznych. W 1981 roku do koronowskiego więzienia trafili internowani po wprowadzeniu stanu wojennego.

Koronowskie więzienie stanowi najciekawsze w Polsce połączenie gotyckiej, barokowej i nowożytnej architektury, stanowiącej ilustrację zawiłych dziejów miasta. W tę tradycję wpisuje się nowoczesność na miarę XXI wieku.